

Rada
Evropské unie

Brusel 16. května 2023
(OR. en)

9260/23

CULT 62
RELEX 580
JAI 601
COEST 308
ASIM 58
AUDIO 46
CIVCOM 123
COCON 32
COHAFA 50
COPS 238
IXIM 122
NDICI 12
PROCIV 28
VISA 99

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Příjemce: Delegace

Předmět: Závěry Rady o ohrožených a vysídlených umělcích

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o ohrožených a vysídlených umělcích ve znění schváleném na zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport konaném dne 16. května 2023.

ZÁVĚRY RADY O OHROŽENÝCH A VYSÍDLENÝCH UMĚLCÍCH

RADA EVROPSKÉ UNIE

SE ZŘETELEM NA:

1. význam, jež mají práva v oblasti tvorby a kultury, jak jsou zakotvena v globálních¹ i regionálních² nástrojích v oblasti lidských práv, pro zachování lidské důstojnosti, kulturní rozmanitosti, pluralismu, demokracie a vnitřní hodnoty kultury,
2. činnost, kterou v oblasti uměleckého projevu vyvíjejí mezinárodní organizace jako UNESCO, v jehož úmluvě z roku 2005 se uznává, že je třeba přijmout opatření na ochranu rozmanitosti kulturních projevů, a to zejména v situacích, kdy kulturním projevům může hrozit zánik nebo vážné znehodnocení³, a jako Rada Evropy⁴, zejména se zřetelem k jejímu Manifestu o svobodě uměleckého a kulturního projevu v digitální éře,

---

¹ Mimo jiné článek 27 Všeobecné deklarace lidských práv, od jejíhož přijetí uplyne v roce 2023 již 75 let, nebo článek 15 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

² Mimo jiné Listina základních práv Evropské unie.

³ Úmluva UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů (2005).

⁴ Rada Evropy ve své činnosti vychází z Evropské úmluvy o lidských právech; vydala například zprávu o umělecké svobodě a Manifest o svobodě uměleckého a kulturního projevu v digitální éře, ve kterém se mimo jiné uvádí, že omezování svobody projevu a umělecké svobody má dopady na celou společnost, neboť ta pak pozbývá pluralismu a životaschopnosti demokratických procesů.

3. závěry Evropské rady ze dne 15. prosince 2022 a ze dne 9. února 2023, v nichž Evropská rada znovu důrazně odsuzuje válečnou agresi Ruska vůči Ukrajině, opětovně potvrzuje, že Unie plně podporuje nezávislost, svrchovanost a územní celistvost Ukrajiny v rámci jejích mezinárodně uznaných hranic⁵, a opětovně zdůrazňuje, že je odhodlána posílit podporu vysídlených osob⁶,
4. usnesení Evropského parlamentu o kulturní solidaritě s Ukrajinou, vyjadřující upřímnou solidaritu s umělci⁷, jelikož umění a kultura budou hrát zásadní úlohu při obnově a opětovném budování Ukrajiny, oceňující zejména činnost ukrajinských umělců a tvůrců, kteří tím, že dále provozují své umění, kladou odpor ruské invazi⁸,
5. pracovní plán EU pro kulturu na období 2023–2026⁹, v němž je obsaženo několik činností¹⁰ souvisejících s problematikou ohrožených¹¹ a vysídlených umělců,

---

⁵ Dokument EUCO 34/22.

⁶ Dokument EUCO 1/23.

⁷ Viz příloha II, definice „umělce“.

⁸ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2022 o kulturní solidaritě s Ukrajinou a společném krizovém mechanismu pro kulturní obnovu v Evropě (2022/2759(RSP)).

⁹ Usnesení Rady o pracovním plánu EU pro kulturu (2023–2026), Úř. věst. C 466, 7.12.2022.

¹⁰ Jedná se o činnosti zaměřené na uměleckou svobodu, na zachování kulturního dědictví a posílení postavení místních kulturních a kreativních odvětví na Ukrajině a na úlohu kultury a pracovníků v oblasti kultury při podpoře a obraně demokracie a lidských práv v nestabilních situacích.

¹¹ Viz příloha II, definice „ohrožených umělců“.

VZHLEDEM K TOMU, ŽE:

6. umělci hrají v globálním měřítku důležitou roli v životě, rozvoji a odolnosti společnosti i jednotlivých osob a měli by být s to tuto roli zastávat, aniž by byla narušena jejich tvořivost a svoboda projevu,
7. umělcům by se tudíž mělo v souladu se stávajícími předpisy dostávat ochrany před hrozbami a útoky v jakékoli podobě, v jejichž důsledku se ve spojitosti se svojí uměleckou činností ocitají v nebezpečí,
8. válečná agrese Ruska vůči Ukrajině je rovněž útokem na ukrajinskou kulturní identitu, přičemž v různých formách podpory poskytované Ukrajině zastává kulturní hledisko důležité místo,

VYZDVIHUJÍC:

9. odvahu a odhodlání všech umělců, zejména pak umělkyně, jejichž hlas se skrze sílu kultury ozývá na podporu spravedlivých a mírových společností, svobody a demokracie a proti válce, perzekuci a netoleranci,
10. významnou úlohu umělců v exilu, kteří stejně jako v minulosti i dnes prosazují mír, vzájemné porozumění, svobodu, demokracii a kulturní rozmanitost, a skutečnost, že je důležité poskytnout příležitost ohroženým a vysídleným umělcům, aby pokračovali ve své umělecké činnosti a přinášeli svědectví o probíhajících událostech,
11. že po celém světě existují země, v nichž dochází k potlačování demokratických hodnot nebo v nichž jsou tyto hodnoty zakázány, a že umělci se v těchto zemích nemohou bezpečně věnovat své umělecké činnosti, což zahrnuje i ruské a běloruské umělce, kteří vystupují kriticky proti vládnímu režimu, a jsou tudíž obzvláště vystaveni hrozbám a pronásledování,
12. že válečná agrese Ruska vůči Ukrajině vyvolala rozsáhlé vysídlení ukrajinských občanů a humanitární krizi v měřítku, jaké Evropa nezažila od druhé světové války, přičemž dopady této krize, rovněž na umělce a jejich svobodu projevu, jsou nesmírné; v kontextu ruské agrese se zároveň dále potvrzuje, že Evropa musí být připravena poskytovat ohroženým a vysídleným umělcům krátkodobou i dlouhodobou podporu, a to za využití náležitých institucionálních a právních rámců,

VÍTÁ:

13. opatření, která EU a její členské státy přijímají, aby umělcům prchajícím před válečnou agresí Ruska vůči Ukrajině zajistily bezpečné útočiště¹², a to včetně studentů umění a nezávislých novinářů¹³, jakož i iniciativy uskutečňované v rámci programu Kreativní Evropa¹⁴ na podporu ukrajinských umělců zasažených válkou a v rámci programu Erasmus+ na podporu ukrajinských studentů umění,

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY, ABY NA PŘÍSLUŠNÝCH ÚROVNÍCH A ZA VYUŽITÍ NÁLEŽITÝCH INSTITUCIONÁLNÍCH A PRÁVNÍCH RÁMCŮ:

14. zvážily přijetí dalších opatření na posílení kapacit, pokud jde zajišťování bezpečných útočišť a tzv. „měst poskytujících útočiště“¹⁵ pro ohrožené a vysídlené umělce z různých částí světa, a aby přispívaly k vytváření sítí takovýchto umělců,
15. zvážily možnost přeměnit ve vhodných případech místa pobytu pro umělce v nouzová místa pobytu, se zřetelem k potřebám ohrožených a vysídlených umělců včetně umělců prchajících před válečnou agresí Ruska vůči Ukrajině,
16. zvážily možnost uplatnění dlouhodobého a komplexního přístupu k přijímání ohrožených a vysídlených umělců a jejich rodin, čímž by byla neodkladná potřeba bezpečného útočiště doplněna možnostmi, jak se zapojit do místního společenství a místního kulturního života, zůstat umělecky činný a mít obecnstvo, jakož i motivací naučit se jazyk hostitelské země,

---

¹² Viz příloha II, definice „bezpečného útočiště“.

¹³ Viz například závěry Rady (2022/C 245/04) o ochraně a bezpečnosti novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků, v nichž se například vybízejí členské státy a Komise, aby podporovaly nezávislé novináře a pracovníky sdělovacích prostředků, kteří žijí v exilu, především ze zemí, jako jsou Ukrajina, Bělorusko a Ruská federace.

¹⁴ Evropská komise, Podpora ukrajinských umělců a osob a organizací činných na profesionální úrovni v kulturních a tvůrčích odvětvích.

¹⁵ Viz příloha II, definice „měst poskytujících útočiště“.

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY, EVROPSKOU KOMISI A VYSOKÉHO PŘEDSTAVITELE UNIE PRO ZAHRANIČNÍ VĚCI A BEZPEČNOSTNÍ POLITIKU¹⁶, ABY V RÁMCI SVÝCH PŘÍSLUŠNÝCH PRAVOMOCÍ A NA PŘÍSLUŠNÝCH ÚROVNÍCH:

17. udržovali dialog s ukrajinskými partnery o způsobech, jak pokračovat v podpoře ukrajinských kulturních a kreativních odvětví, a podporovali propagaci ukrajinské kultury v EU se zapojením ukrajinských umělců, včetně ohrožených a vysídlených umělců, a kulturních organizací, při plném respektování autonomie a rozmanitosti kulturního odvětví,
18. přijali prostřednictvím všech příslušných kanálů opatření k prosazování a ochraně umělecké svobody a práv umělců na celém světě, včetně práva tvořit bez cenzury nebo zastrahování,
19. pokračovali v podpoře umělců v EU, kteří jsou ohroženi a vysídleni v důsledku represivních režimů nebo války, zejména v souvislosti s válečnou agresí Ruska vůči Ukrajině, nebo v důsledku svého nesouhlasu s takovými režimy či válkou,
20. před předložením pravidelných zpráv o provádění úmluvy UNESCO z roku 2005¹⁷ vedli konzultace s aktéry, kteří se podílejí na poskytování bezpečných útočišť pro ohrožené a vysídlené umělce, a aby otázku bezpečných útočišť pro ohrožené a vysídlené umělce do těchto zpráv případně zahrnuli,

---

¹⁶ V souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 SEU.

¹⁷ Úmluva UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů (2005), článek 9.

VYZÝVÁ EVROPSKOU KOMISI A VYSOKÉHO PŘEDSTAVITELE UNIE PRO
ZAHRANIČNÍ VĚCI A BEZPEČNOSTNÍ POLITIKU, ABY:

21. zpřístupnili komplexní přehled aktuálních informací o dvoustranné pomoci Ukrajině poskytované EU a členskými státy v oblasti kultury a v kreativních odvětvích, včetně pomoci ohroženým a vysídleným umělcům,
  22. přispívali k vytváření sítí a výměně informací, osvědčených postupů a zkušeností mezi členskými státy a nestátními subjekty podporujícími ohrožené a vysídlené umělce,
  23. podporovali meziodvětvovou nadnárodní spolupráci v oblasti politik týkajících se umělecké svobody, včetně podpůrných akcí pro ohrožené a vysídlené umělce, s ohledem na poznatky získané z výzvy programu Kreativní Evropa na podporu ukrajinských vysídlených osob a ukrajinských kulturních a kreativních odvětví.
-

Referenční dokumenty

- Listina základních práv Evropské unie (2000/C 364/01)
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o evropském akčním plánu pro demokracii (COM(2020)790 final)
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod Řada smluv Rady Evropy č. 005, Rada Evropy, 1950
- Závěry Rady o ochraně a bezpečnosti novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků, Úř. věst. C 245, 28.6.2022, s. 5
- Usnesení Rady o pracovním plánu EU pro kulturu (2023–2026), Úř. věst. C 466, 7.12.2022, s. 1
- Prohlášení ministrů kultury ze dne 1. dubna 2022 na konferenci Rady Evropy nazvané *‘Creating our future: creativity and cultural heritage as strategic resources for a diverse and democratic Europe’* („Vytváříme naši budoucnost: kreativita a kulturní dědictví jako strategické zdroje rozmanité a demokratické Evropy“)
- Prohlášení evropských ministrů odpovědných za kulturu, audiovizuální oblast a sdělovací prostředky ze zasedání v Angers, publikováno: 2022
- Evropská komise, *EU supports Ukraine through culture* (EU podporuje Ukrajinu prostřednictvím kultury), publikováno: 2022

- [Závěry Evropské rady, 15. prosince 2022, EUCO 34/22](#)
- [Závěry Evropské rady, 9. února 2023, EUCO 1/23](#)
- [Závěry Evropské rady, 23. března 2023, EUCO 4/23](#)
- Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2022 o kulturní solidaritě s Ukrajinou a společném krizovém mechanismu pro kulturní obnovu v Evropě (2022/2759(RSP))
- Usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. prosince 2022 k provádění Nové evropské agendy pro kulturu a strategie EU pro mezinárodní kulturní vztahy (2022/2047(INI))
- Mezinárodní síť měst poskytujících útočiště, ICORN, *What is ICORN* (Co je ICORN), publikováno: 2023. Odkaz: <https://icorn.org/what-icorn> (datum přístupu: 20. března 2023)
- OECD, *Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine* (Politické reakce na dopady války na Ukrajině), publikováno: 2022
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/818 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí program Kreativní Evropa (2021–2027) a zrušuje nařízení (EU) č. 1295/2013, Úř. věst. L 189, 28.5.2021, s. 34
- Steering Committee for Culture, Heritage and Landscape (Řídící výbor pro kulturu, dědictví a krajinu) (CDCPP), Jaroslav Anděl, Giuliana De Francescová, Kata Krasznahorkaiová, Mary Ann DeVliegová, Sara Whyattová, za podpory Levana Charatišviliho, *Manifesto on the Freedom of Expression of Arts and Culture in the Digital Era* (Manifest o svobodě uměleckého a kulturního projevu v digitální éře), publikováno: 2020

- Steering Committee for Culture, Heritage and Landscape (CDCPP), *Free to Create: Artistic Freedom in Europe – Council of Europe Report on The Freedom of Artistic Expression* (Řídící výbor pro kulturu, dědictví a krajinu (CDCPP), Svobodná tvorba: umělecká svoboda v Evropě – zpráva Rady Evropy o svobodě uměleckého projevu), publikováno: 2023
  - Úmluva UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů (2005), publikováno: 2015
  - UNHCR, Ukraine Refugee Situation (Situace ukrajinských uprchlíků), aktualizace údajů: prosinec 2022
  - Valné shromáždění OSN, Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, A/RES/2200, 1966
  - Valné shromáždění OSN, Všeobecná deklarace lidských práv Rezoluce Valného shromáždění OSN 217 A (III), 1948
-

Definice

Pro účely těchto závěrů Rady se použijí tyto definice:

Umělec: pojem „umělec“ je třeba chápat v širokém slova smyslu a zahrnuje všechny pracovníky působící v kulturních a kreativních odvětvích vymezených v článku 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/818 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí program Kreativní Evropa (2021–2027) a zrušuje nařízení (EU) č. 1295/2013.

Bezpečné útočiště: příležitost umožňující umělcům ohroženým v jejich domovské zemi požívat ochrany a pokračovat po omezenou dobu v umělecké činnosti na jiném místě, jestliže si to přejí.

Ohrožení umělci: umělci, kteří jsou ohroženi ozbrojeným konfliktem, pronásledováním nebo útlakem.

Nouzové místo pobytu: bezpečné místo pro dočasné přemístění ohroženého umělce, kde mu bude poskytnuto ubytování a umožněno pokračovat v jeho práci. Nouzové místo pobytu může vzniknout na základě již existujících uměleckých pobytových programů nebo založením nových míst pro umělce za konkrétním účelem podpory vysídlených umělců prchajících před ozbrojeným konfliktem.

Města poskytující útočiště: podle Mezinárodní sítě měst poskytujících útočiště (ICORN) se jedná o města či regiony, které poskytují útočiště ohroženým spisovatelům a umělcům, prosazují svobodu projevu, hájí demokratické hodnoty a podporují mezinárodní solidaritu. Členská města sítě ICORN poskytují dlouhodobé, avšak dočasné útočiště osobám, které se ocitly v ohrožení v přímém důsledku své tvůrčí činnosti¹⁸.

---

¹⁸ Mezinárodní síť měst poskytujících útočiště.